

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS
ĮSTATYMO NR. VIII-2043 2 IR 22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XVP-431**

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2025 m. birželio 4 d. sprendimo Nr. SV-S-232 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-431 (toliau – Įstatymo projektas) siekiui, kad asmenims, siekiantiems įgyti teisę vairuoti AM kategorijos transporto priemonę, būtų privaloma nustatyta tvarka užbaigti teorinių žinių ir praktinių transporto priemonės valdymo gebėjimų ir įgūdžių mokymus ir išlaikyti atitinkamus egzaminus, taip pat užtikrinti jaunų AM kategorijos transporto priemonių vairuotojų asmeninę atsakomybę už kelių eismo taisyklių pažeidimus, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Įstatymo projektą atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Keičiamo Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 53 dalyje įtvirtinta sąvoka „pradedantysis vairuotojas“ sudaro teisines prielaidas A1, A2, A, B1, B kategorijų vairuotojams taikyti šiame ir kituose teisės aktuose pradedantiejiems vairuotojams įtvirtintas tam tikras papildomas nuostatas, skirtas eismo saugumui užtikrinti. Pavyzdžiui, apriboti didžiausią leistiną važiavimo greitį, nustatyti 0 promilių alkoholio koncentracijos ribą (žr. Įstatymo 2 straipsnio 43 dalį) arba įpareigoti užbaigti Įstatymo 2 straipsnio 46 dalies 1 punkte nurodytą papildomą vairuotojų mokymą, jeigu pradedantysis vairuotojas padaro tam tikrus Kelių eismo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 „Dėl Kelių eismo taisyklių patvirtinimo“, (toliau – KET) pažeidimus. Pagal KET 131.2 papunktį A1, A2, A arba B kategorijų transporto priemonėmis, kurias vairuoja pradedantieji vairuotojai, automagistralėse leidžiama važiuoti ne didesniu kaip 100 km/h greičiu, greitkeliuose – ne didesniu kaip 90 km/h greičiu, keliuose su asfalto ar betono danga – ne didesniu kaip 80 km/h greičiu, kituose keliuose – ne didesniu kaip 70 km/h greičiu. Važiavimo greičio ribojimai ir kitos priemonės iš esmės sudaro prielaidas per pirmus dvejus metus suformuoti tinkamus ir saugius vairavimo įgūdžius ir įpročius, reikalingus A1, A2, A, B1, B kategorijų vairuotojams dalyvauti viešajame eisme. AM motorinių transporto priemonių kategorijai yra priskirtini mopedai, nurodyti Įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje, ir lengvieji keturračiai, nurodyti Įstatymo 2 straipsnio 30 dalyje, t. y. motorinės transporto priemonės, kurių didžiausias projektinis greitis negali viršyti 45 km/h. Šios transporto priemonės savo techninėmis savybėmis neprilygsta motociklams, nurodytiems Įstatymo 2 straipsnio 34 dalyje ar automobiliams, nurodytiems Įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje, kurie yra galingesni, greitesni ir sunkesni už mopedus ar lengvuosius keturračius, taip pat ir pavojingesni. Įstatymo projektu siūlomas Įstatymo 2 straipsnio 53 dalies pakeitimas, kad AM kategorijos motorinę transporto priemonę vairuojantys asmenys būtų priskiriami prie pradedančiųjų vairuotojų, sudarytų prielaidą asmenims jau nuo 15 metų įgyti ir pirmus dvejus metus išlaikyti pradedančiojo vairuotojo statusą, o vėliau, įgijus A1, A2, A, B1 arba B motorinių transporto priemonių kategorijas, vairuoti šias pavojingesnes transporto priemones be apribojimų (reikalavimų), kurie taikomi pradedantiejiems vairuotojams, o tai turėtų neigiamą įtaką eismo saugumui.

Remiantis viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros teikiamais statistiniais duomenimis, per 2020–2023 metus 19,1 proc. eismo įvykių sukėlė 16–25 metų jaunuoliai. Ši eismo dalyvių grupė pasižymi didesne rizika, patenka į eismo įvykius ir juose nukenčia dažniau nei vyresnio amžiaus (daugiau kaip 36 metų) eismo dalyvių grupės, nors, tikėtina, eisme dalyvauja (nuvažiuoja

kilometrų) mažiau, turi mažiau galimybių naudotis transporto priemone, gali vairuoti ne visų kategorijų transporto priemones ir pan. (palyginimui, 26–36 metų vairuotojai sukėlė 21,4 proc. (pati aktyviausia socialinėje aplinkoje grupė), 36–45 metų eismo dalyvių grupės vairuotojai sukėlė 18,2 proc., o 46–55 metų ir 56–65 metų eismo dalyvių grupės vairuotojai atitinkamai 16,2 proc. ir 14,4 proc. visų eismo įvykių). Todėl pradedančiojo vairuotojo statusą ir su tuo susijusius ribojimus tikslinga taikyti būtent eismo dalyviams, kurie įgyja teisę vairuoti galingesnes A1, A2, A, B1 arba B kategorijų transporto priemones ir pagal statistinius duomenis yra amžiaus grupėje, kuriai priklausantys 16–25 metų vairuotojai padaro daugiausia eismo įvykių, o ne eismo dalyviams nuo 15 metų. Atsižvelgiant į tai, siūloma atsisakyti Įstatymo 2 straipsnio 53 dalies keitimo.

2. Įstatymo 2 straipsnio 89 dalyje yra įtvirtinta sąvoka „Vairavimo egzaminas (toliau – egzaminas) – nustatyta tvarka atliekamas teisę vairuoti tam tikros kategorijos transporto priemonę įgyti norinčio asmens eismo dalyviams reikalingų teorinių žinių, praktinių transporto priemonės vairavimo įgūdžių ir gebėjimų patikrinimas“, todėl Įstatymo projektu siūlomas Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies pakeitimas, siekiant nustatyti, kad teisę vairuoti motorines transporto priemones ar jų junginius su priekabomis, traktorius, savaeiges mašinas suteikiama Lietuvos Respublikoje gyvenantiems ne jaunesniems kaip šiame įstatyme nustatyto amžiaus asmenims, nustatyta tvarka išlaikiusiems *praktinius ir teorijos* egzaminus ir turintiems vairuotojo pažymėjimą, savo turiniu yra perteklinis. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta viena iš teisės vairuoti motorines transporto priemones, traktorius, savaeiges mašinas suteikimo sąlygų – mokėti vairuoti – stokoja aiškumo, kaip šie mokėjimo vairuoti įgūdžiai turėtų būti įgyjami. Pagal Įstatymo 2 straipsnio 94 dalyje įtvirtintą sąvoką „vairuotojų mokymas“, vairuotojų mokymas yra suprantamas kaip mokymas, per kurį įgyjama eismo dalyviams reikalingų teorinių žinių, praktinių motorinių transporto priemonių ir jų junginių su priekabomis valdymo įgūdžių ir gebėjimų. Siekiant teisinio aiškumo ir Įstatymo projekto tikslo – prievolės asmenims, siekiantiems įgyti teisę vairuoti AM kategorijos transporto priemonę, užbaigti teorinių žinių ir praktinių transporto priemonės valdymo gebėjimų ir įgūdžių mokymus ir išlaikyti atitinkamus egzaminus, tikslinga atitinkamai papildyti Įstatymo 22 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Teisę vairuoti motorines transporto priemones ar jų junginius su priekabomis, traktorius, savaeiges mašinas, išskyrus šio straipsnio 1¹ dalyje nustatytą atvejį, suteikiama Lietuvos Respublikoje gyvenantiems ne jaunesniems kaip šiame įstatyme nustatyto amžiaus asmenims, kurių sveikatos būklė yra tinkama vairuoti tam tikros kategorijos motorinę transporto priemonę, traktorių, savaeigę mašiną, mokantiems KET, išmanantiems kitus teisės aktus, reglamentuojančius kelių eismą, nustatyta tvarka įgijusiems eismo dalyviams reikalingų teorinių žinių ir praktinių motorinių transporto priemonių ir jų junginių su priekabomis valdymo įgūdžių bei gebėjimų, taip pat išlaikiusiems egzaminą ir turintiems vairuotojo pažymėjimą.“

Didėjanti eismo įvykių, kuriuose dalyvauja AM kategorijos transporto priemonių vairuotojai, ir su tuo susijusių pasekmių statistika Lietuvos keliuose rodo, kad būtina nustatyti prievolę šiems asmenims baigti teorinio ir praktinio vairavimo mokymus bei išlaikyti atitinkamus egzaminus. Pagal viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros duomenis, remiantis pirmine policijos informacija, eismo įvykių (toliau – EĮ) skaičius, kuriuose dalyvavo mopedai ir lengvieji keturračiai (AM kategorijos vairuotojai) 2023 m. siekė 88 EĮ, 2024 m. – 131 EĮ, 2025 m. – 108 EĮ. AM kategorijos vairuotojai 2023 m. sukėlė 44 EĮ (50 proc. nuo visų AM kategorijos vairuotojų, dalyvavusių EĮ), 2024 m. – 75 EĮ (57 proc.), 2025 m. – 61 EĮ (56 proc.). Iš šių AM kategorijos vairuotojų sukeltų EĮ 2023 m. – 13 (30 proc.) jų neturėjo teisės vairuoti ir 24 (55 proc.) turėjo vairavimo stažą iki 2 metų, 2024 m. – 23 (31 proc.) jų neturėjo teisės vairuoti ir 45 (60 proc.) turėjo vairavimo stažą iki 2 metų, 2025 m. – 23 (28 proc.) jų neturėjo teisės vairuoti ir 37 (61 proc.) turėjo vairavimo stažą iki 2 metų. Beveik visais atvejais, kai EĮ sukėlė AM kategorijos vairuotojai, turintys vairavimo stažą iki 2 metų, jų amžius siekė iki 17 metų (imtinai).

Per EĮ, kuriuos sukėlė AM kategorijos vairuotojai, 2023 m. buvo sužeisti 46 žmonės, 2024 m. buvo sužeista 80 žmonių ir 2 žmonės žuvo, 2025 m. buvo sužeisti 74 žmonės.

3. Šio nutarimo 2 punkte siūlomoje Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies redakcijoje, be kita ko, numatyta, kad būsiami vairuotojai būtų baigę Įstatymo 2 straipsnio 94 dalyje nurodytą vairuotojų mokymą ir išlaikę Įstatymo 2 straipsnio 89 dalyje nurodytą vairavimo egzaminą. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalyje teikiamas siūlymas papildyti Įstatymo 22 straipsnį 11 dalimi, kurios esmė yra reikalavimas, kad būtų baigti teoriniai ir praktiniai mokymai bei išlaikyti teoriniai ir praktiniai egzaminai, laikytinas pertekliniu, todėl siūloma jo atsisakyti.

4. 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų (toliau – Direktyva) 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad minimalus amžius gauti AM kategorijos vairuotojo pažymėjimą yra 16 metų. Vadovaudamosi Direktyvos 4 straipsnio 6 dalies a punktu, valstybės narės gali sumažinti minimalų amžių AM kategorijos vairuotojo pažymėjimui gauti iki 14 metų arba padidinti iki 18 metų. AM kategorijos vairuotojo pažymėjimai, išduoti jaunesniems nei 16 metų asmenims, galioja tik išduodančios valstybės narės teritorijoje, kol pažymėjimo savininkui sukaks 16 metų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 6 straipsnio 1 dalimi, už administracinio nusižengimo padarymą atsako asmuo, kuriam iki administracinio nusižengimo padarymo buvo sukakę 16 metų. Taigi mopedų ir lengvųjų keturračių vairuotojams, kuriems KET pažeidimo metu nebuvo sukakę 16 metų, negali būti skiriamos ANK numatytos administracinės nuobaudos ar poveikio priemonės. Gerinant eismo saugumą siūloma, kad teisė vairuoti mopedus ir lengvuosius keturračius motociklus turėtų būti suteikiama nuo 16 metų.

5. Įgyvendinant Įstatymo projekto iniciatorių siekį, kad asmenys, siekiantys įgyti teisę vairuoti AM kategorijos transporto priemonę, privalėtų nustatyta tvarka užbaigti teorinių žinių ir praktinių transporto priemonės valdymo gebėjimų ir įgūdžių mokymus ir išlaikyti atitinkamus egzaminus, tikslinga inicijuoti Įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, reglamentuojančių motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygas ir tvarką, taip pat vairuotojų mokymo tvarką ir pagal poreikį kitų teisės aktų keitimą. Valstybės institucijoms, kurioms reikės įgyvendinti Įstatymo projektą, reikės keisti teisės aktus, reglamentuojančius motorinių transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų išdavimą ir vairuotojų mokymą, be to, atsiras poreikis ūkio subjektams prisitaikyti prie naujo teisinio reglamentavimo, todėl dėl šių priežasčių tikslinga numatyti pereinamąjį laikotarpį sklandžiam pokyčių įgyvendinimui. Atsižvelgiant į tai, siūloma Įstatymo projekto įsigaliojimą nustatyti 2026 m. lapkričio 1 d.

Ministras Pirmininkas

Susisiekimo ministras